

Fraga i Mequinensa (*AlcM*). En la llengua actual *renou* significa 'agitació, bullícia, moviment de coses que es porten d'un lloc a l'altre' (*DFa.*)²³ 'soroll' (Mall., Men.); usual també a Eiv. (PzCabr. «renou: ruidos»); veg. *AlcM* per a exemples dels autors moderns,²⁴ *fer renou* fig. 'fer-se conèixer molt', *anar en renou* 'trobar-se en un estat de confusió',²⁵ *fer anar en renou* 'armar confusió, desordenar', d'on el derivat *enrenou* 'desordre, confusió', *escampar a l'enrenou* 'escampar (les coses) sense ordre', i *enrenou* fig. 'endergues, andròmines': «va plegar l'enrenou de pagès i se'n va viure a Barcelona» (recollit per *DAG.*, a l'Hospitalet). El primer exemple que tenim de *renou* 'bullícia, soroll' és de 1680 en un text de Mallorca: «podran parlar y platicar [les donzelles] les unes ab les altres que mes aprop li estaran sens fer *renou* ni brugit» (*DAG.*). Aquesta accipió potser s'explica per les accions escandaloses dels *renouers* que causaven confusions i trasbalsos no solament pels interessos excessius sinó a més pels seus guanys i negocis poc lícits. Notem amb ²⁰ aquest motiu que *renouer* havia pres en català el sentit d'«acaparador, agabellador» ja en el S. XVI (veg. infra) i és ben sabut quin desordre causen els agabelladors en el mercat i en l'economia d'una comunitat fins i tot en els nostres dies.²⁶ *Renouer* 'usurer' (ant.) [un exemple en *AlcM* (*Carta del Cel*, S. XIV) i un altre del *Libre de tres*, que sembla ser de fi S. XIV: «Tres coses fan mal menestral: àuol obra fer, no tenir aprop son mester e fer sa [sic] *renouer*»]; 'acaparador' [«agabelladors i *renouers*»] (citada pel *DAG.*, d'un doc. val. del S. XVI)] 'home que esvalota, fa soroll, bulliciós' (usual a Mall. i Men., *BDLC* XIII, 1923, 120; exs. d'autors moderns en *AlcM*). Notem a més *renouer* m. 'soroll molt fort' (Mallorca). *Renouejar* 'moure renou'.

Renovellar 'renovar, restaurar, restablir, donar nou vigor', 'revifar-se, prendre nova força', 'treure (les plantes) noves fulles, brots': molt usual a l'Edat Mitjana (Llull, Eiximenis, Bmetge, Ausiàs Marc, *Tirant* etc.), i restaurat pel llenguatge literari en els sentits de 'donar nou vigor', 'fer reviure' (*renovellar* una amistat, els passats plaers, *renovellar* algú les seves forces, *DFa.*)²⁷ *Renovellable*, *renovellada*, *renovellador*, *renovellament* [Llull]; *renovellaire* i *renovellança* (usat modernament per Josep Carner).

CULTISMES: *Novici*, *-icia* 'novell en un ofici' [1316; 1387; «metge *novici*» (*Spill*, 6058)], 'religiós encara no professat' [*Spill*, v. 4937], pres del ll. *novicius* id.; *novicial*; *noviciat* [1696, Lacav.]. *Innovar* [1387; 1458 (*DAG.*); «tots los fonaments --- son sens *innovar*» (CROS, *AdagesR*, 1733, p. 35)]; JCoromines va registrar-lo a Canals (Com. de Xàtiva) en el sentit de 'canviar un terreny de secà en regadiu o fruterar (especialment tarongers)': «La Lloma de Corcot l'està *innovant* Ferri» (1962); en igual sentit a molts pobles de més enllà del Túria; notem a més el següent neologisme *innovar* (alguna cosa a algú) 'fer a saber una nova', usat per alguns autors: «Estava al bo del son quan aquest el despertà, *innovant*-li que plovia, i per lo tant que no's mogué» (Vayreda, *Sanch nova* I, ix, 62); «En veure per la finestra el Pare Superior que es pas-

sejava per l'hort, havia corregut a *innovar*-li l'arribada del foraster ric» (Puig, *Cercle Màgic*, 171); *innovació* [1312; Belv. 1803], *innovador* [Belv.].

CFR.: *Denou* bal. 'accident inesperat, desgràcia'; cf. *venir de nou* 'sobrevenir una cosa inesperada'.

CULTISMES: *Noviluni*. *Neo-*, primer element de compostos cultes, pres del gr. *νέος* 'nou', germà del ll. *novus* (abstrats d'allí els termes físico-químics *neon* i *neo-*): *neocatòlic* (sovint abreujat *neo*), *neocatolicisme*. ¹⁰ *Neoclàssic*, *neoclassicisme*. *Neòfit* [Àrtau de Vilanova], de *νέοφυτος*, compost amb *φύω* 'esdevenir'. *Neolític*, amb *λίθος* 'pedra'. *Neologisme* [Lab. 1888], amb *λόγος* 'llenguatge' (potser imitat del francès, on es documenta ja el 1735), *neològic*, *neologista* [Lab. 1888]. *Neomènia* [Lab. 1888; Fontserè], amb *μήνη* 'lluna'. *Neoplàsia* [Fontserè]. *Neoplasma*, i altres en *neo-*.

¹ En l'edició de V. Leimgruber (Barcelona 1977), p. 40. — ² «Un vestit tacat de *nou en nou*», «aquesta fulla de *nou en nou* ja no talla»: frases sentides per J. Coromines a la seva mare gironina (1940). —

³ Aquest fet fonètic fou observat per JCoromines en la seva visita a l'esmentada zona durant 1961. El fenomen es dona, a més, en el mot *bou* (regularment amb *o*, de *bōve*), i per consegüent el vocalisme d'aquest i de *nou* s'igualen amb el de *pou* (normalment amb *o* de *pŭteu*), presentant tots tres una *o* o una *o* mitjana. Hi ha, emperò, vacil·lacions d'un poble a l'altre, i de vegades, dins un poble mateix; tot fa l'efecte, doncs, que hi testimoniem un procés de neutralització en progrés. Notem la transcripció que va fer JCoromines d'una sèrie de topònims que contenen aquests mots: tenim amb *o* mitjana *el feré(r) nou* (Forcall), *kařé nou* (Vilafranca del M.), però en el mateix poble *pou* amb *o* com en *kaza de pou nou*; *kořal nou* (Portell de Mor.), *l'ostal nou*, però *mazedz nous* (Ares del M.), *el pou nou* (Albocàsser); amb *o* oberta *kařé nou* (Tírig); *el kořal nou*, però *lo pou*, *bařanket de kařaské nou* (Cati), *el kořal nou*, *kami nou*, però *maz nou* (Vall d'Alba), *kořal nou*, *maz nou*, però *el pou nou* (Culla), *el pou nou* (La Torre d'en Besora), *el molí nou* i també *la koba z bou* (Vistabella), *el-maz nou*, *nou* (Benafigos), *el řor nou*, *el molí nou* (cf. *la řon nova*, Alcora), *kořal nou* (Araia), *kořal nou*, *el pou nou* (i *pou d'en bou*), però *kařé nou* (Cabanes de l'Arc), *el kami nou* (Benicàssim), *molí nou* (i *alqueria de bou*, Vila-real); *kořal nou* (Eslida), *kařer nou* (Ain), *kařé nou* (Suera), *el kami nou* (cf. *l'orta nova*, Xilxes), *el boalar nou* (Moncofà), *kařé nou*, *pont nou* (cf. *la sékja nova*, Almenara), *kařer nou* (Les Valls de Segó), *el penoso nou* (Morvedre), *el řol nou*, *kami nou* (Puçol), *kařer nou* (Vilamarxant); cf. *raberes de bou* (Canet de Berenguer). — ⁴ On el sentit és: «l'esmentat cardenal tenia el Papa i els altres cardenals ben satisfets trameten-los les noves que li venien de tot el món». — ⁵ El mallorquí Mn. A. Alcover escrivia un cop: «a Elna --- feren l'estudi del llenguatge d'aqueixa Ciutat, *demanant de noves* a la gent que trobaven pels carrers» (*BDLC*